

Europees paspoort voor actief burgerschap

Europees Economisch en Sociaal Comité

Welkom in de Europese Unie (EU), 's werelds eerste transnationale en participatieve democratie!

Als EU-burger heb je het recht om invloed uit te oefenen op regels die voor meer dan 500 miljoen mensen in 28 lidstaten gelden. Allemaal leuk en aardig, denk je wellicht, maar hoe kan ik nu echt in de praktijk mijn stem laten horen? Een direct antwoord op die vraag krijg je van het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) in deze gids voor actief burgerschap en participatieve democratie in Europa.

Het "Europees paspoort voor actief burgerschap" van het EESC legt een link tussen individuele burgers, maatschappelijke organisaties en hun ideeën, en de EU-instellingen en -besluitvorming. Deze publicatie bevat een beknopte handleiding, feitenmateriaal, achtergrondinformatie, een wegwijzer en een toolkit voor de verschillende participatie-instrumenten. Ook wordt er uitleg gegeven bij het Europees Burgerinitiatief (EBI), het potentieel zeer krachtige mechanisme voor transnationale, directe en digitale inspraak dat sinds enkele jaren bestaat.

Deze publicatie kan je helpen om je pogingen invloed uit te oefenen te sturen. Zo zou je je

eerst een aantal kernvragen moeten stellen, zoals: is de kwestie die ik wil aanpakken echt een Europese zaak, of kan ik misschien beter proberen om het eerst op lokaal niveau te proberen? En als ik met mijn idee inderdaad de

Europese toer op wil, hoe kan ik dan het best te werk gaan om succes te boeken? Volstaat het om een Europarlementariër uit mijn land gewoon een brief te schrijven, of moet ik misschien een verzoekschrift tot het Europees Parlement richten? Of kan ik me het best aansluiten bij een maatschappelijke organisatie of zelfs een politieke partij, en mezelf kandidaat stellen?

Deze in 23 talen verkrijgbare brochure over actief burgerschap en participatieve democratie in de EU is opgesteld om je te helpen bij de timing (wanneer moet je actief worden?),

de teamkeuze (met wie moet je de handen ineen slaan?) en de keuze van het middel (welk participatie-instrument zou je moeten gebruiken?)

Het is jouw stem! Het is jouw Europa! Het is jouw Paspoort voor actief burgerschap!

4

MIJN STATUS ALS BURGER

Persoonlijke gegevens

5

EUROPEES BURGERSCHAP IN EEN NOTENDOP

Over het EU-burgerschap

8

WEGWIJZER

Voor lokale, regionale, nationale en transnationale inspraak van de burger

10

MIJN STEM IN EUROPA

Welkom op het hoofdpodium

12

KIES DE JUISTE AANPAK

Kies je ideeën en thema's, kies het juiste moment, je team en je instrument

14

EUROPESE KWESTIES

Van landbouw tot onderzoek

16

TOOLKIT PARTICIPATIE

Klachten, adviesverlening, raadplegingen, initiatieven en andere middelen

19

HANDLEIDING VOOR HET EBI

Het Europees Burgerinitiatief in de praktijk

28

TRANSNATIONALE BRUG

Het Europees Economisch en Sociaal Comité

30

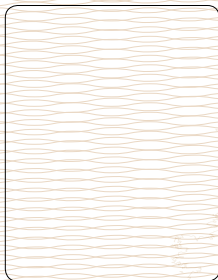
SUPPORT CENTRE

Mediakanalen van maatschappelijke organisaties en burgers

MIJN STATUS ALS BURGER

Persoonlijke gegevens

Dit Europees paspoort voor actief burgerschap is van

.....
(Naam)

.....
(Contactgegevens)

kiesgerechtigd in (aankruisen wat van toepassing is)

- de gemeente
- de provincie/het gewest
- (naam van het land)
- de Europese Unie
- (andere politieke eenheid)
- (andere politieke eenheid)

Weet je niet precies wat je status als burger is? Check dan je reispas of nationale identiteitskaart, of raadpleeg een voorlichtingsambtenaar van je woonplaats. Meer hulp nodig bij het gebruik van deze publicatie? Neem dan contact op met citizensinitiative@esc.europa.eu.

Vergeet niet dat de status van kiesgerechtigde je bepaalde inspraak- en andere rechten geeft, zodat je je stem kunt laten horen. Deze publicatie biedt een kompas voor het gebruik van deze instrumenten. De nadruk hierin ligt op het Europese niveau, maar er wordt ook gewezen op lokale, regionale en nationale mogelijkheden om het actief burgerschap invulling te geven.

Op de volgende bladzijden leer je meer over je rechten en mogelijkheden en de niveaus waarop je invloed kunt uitoefenen.

EUROPEES BURGERSCHAP IN EEN NOTENDOP

Over het EU-burgerschap

1. Dit zijn je belangrijkste rechten

De status van "EU-burger" geeft je vier soorten politieke rechten en vrijheden:

- het recht vrij op het grondgebied van de EU te reizen, te verblijven en te werken;
- het recht op bescherming door de diplomatieke autoriteiten van een andere lidstaat als je buiten de EU bent;
- **actief en passief kiesrecht bij gemeenteraads- en Europese verkiezingen in de lidstaat waar je verblijft;**

- **het recht om aan het EU-wetgevingsproces deel te nemen door bijv. een verzoekschrift bij het Europees Parlement in te dienen en een Europees Burgerinitiatief (EBI) te organiseren of te steunen.**

2. Even het geheugen oprisfen

Weet je nog wat er op 1 november 1993 gebeurde? De burgers van alle lidstaten kregen toen een nieuwe rechtsstatus als "burgers van de Europese Unie". Op die dag werd de (economische) "Europese Gemeenschap" vervangen door de (politieke) "Europese Unie". Dit was en is nog steeds een uniek feit in de wereld. Nergens anders op aarde kunnen burgers dankzij transnationale rechten actief meedoen aan de totstandbrenging van wetgeving die in verschillende natiestaten van toepassing is. Voordat het EU-burgerschap officieel werd ingevoerd hadden burgers van de lidstaten geleidelijk aan al rechten en plichten gekregen. Denken we maar aan het vrije personenverkeer (sinds 1957) en de rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement (sinds 1979).

3. Ben je nog geen EU-burger?

Er is maar één manier om burger van de Europese Unie te worden. Je moet kiesrecht hebben of krijgen in een van de (momenteel) 28 lidstaten. Je kan dus geen EU-burger zijn als je geen onderdaan bent van een van de lidstaten. Met andere woorden: het EU-burgerschap vormt een aanvulling op het lokale, regionale en nationale burgerschap, maar komt er niet voor in de plaats. De regels betreffende het nationale burgerschap in de EU lopen per lidstaat sterk uiteen. Zo zijn er verschillen in stemgerechtigde leeftijd (in Oostenrijk is die niet 18, maar 16 jaar), gelden er beperkingen ten aanzien van dubbele nationaliteit (in sommige lidstaten telt hierbij de afkomst mee) en bestaan er zelfs keuzemogelijkheden (zo kunnen Denen die op de Faeröer-eilanden wonen, voor het EU-burgerschap kiezen).

Geef nu invulling aan je EU-burgerschap!

Word een bewuste burger!

Wellicht weet je het al. De Europese Unie is een tamelijk complex juridisch en politiek systeem. Het gaat er echter om dat je het recht hebt om precies te weten wat er gaande is. Je kunt informatie vragen en krijgen over vrijwel alles wat er in de Unie gebeurt. En je hebt wettelijk het recht op "toegang tot documenten" van alle EU-instellingen. Deze rechten zijn verankerd in het "Handvest van grondrechten van de Europese Unie" (art 42) en het "Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie" (art. 15).

De dienst "Europe Direct" beantwoordt al je vragen over de EU in je eigen taal [internet: <http://europa.eu/europedirect/>, Tel: 00 800 6 7 8 9 10 11 (overdag)]. Binnen drie werkdagen zou je een eerste antwoord moeten krijgen. Ook kun je de instant-chatservice gebruiken. Onderdeel van de dienstverlening is dat je (bepaalde) publicaties van de EU gratis per post thuisbezorgd krijgt.

over de
beschikbare
instrumenten kun je meer
lezen in het hoofdstuk
„Mijn stem in Europa“
van deze publicatie

Kom op voor je mening!

Wettelijk is vastgelegd dat het publieke besluitvormingsproces in de EU open en ontvankelijk moet zijn. Dit is belangrijk om te weten, want de regels en wetten van de Europese Unie hebben een grote invloed op ons dagelijks leven. De EU-instellingen zijn dan ook verplicht tot het voeren van "een open, transparante en regelmatige dialoog" (Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), artikel 11, lid 2) en tot het "op ruime schaal" plegen van "overleg met de betrokken partijen", ter wille van "de samenhang en de transparantie van het optreden van de Unie" (VEU, artikel 11, lid 3).

Met de website "Your voice in Europe" heb je via een centraal punt toegang tot lopende raadplegingen en openbare discussies over Europese beleidsvormingsprocessen: <http://ec.europa.eu/yourvoice>. Je kunt je zelfs aanmelden om via e-mails op de hoogte te blijven of uitgenodigd te worden voor deelname aan formele raadplegingsprocessen.

Doe mee!

De Europese Unie is een moderne representatieve democratie waarin de burgers zowel indirect (via het parlement) als rechtstreeks (via participatie) invloed uitoefenen. De fundamentele handvesten, verdragen en wetten van de EU zijn in overeenstemming met artikel 21 van de Universele Verklaring van de rechten van de mens ("Een ieder heeft het recht om deel te nemen aan het bestuur van zijn land, rechtstreeks of door middel van vrij gekozen vertegenwoordigers") en brengen dit beginsel voor het eerst in de wereldgeschiedenis tot uitdrukking op transnationaal niveau.

Met andere woorden: je hebt allerlei rechten en bent van harte welkom om actief mee te doen aan het EU-beleidsvormingsproces, bijv. door je aan te sluiten bij een politieke partij die vertegenwoordigd is in het Europees Parlement [www.europarl.europa.eu] of door een verzoekschrift bij het EP in te dienen [www.petiport.europarl.europa.eu]. Het krachtigste middel voor participatieve democratie in de EU is (momenteel) het Europees Burgerinitiatief [<http://ec.europa.eu/citizens-initiative>]. Hiermee kun je bepalen wat er op de agenda van de Europese Unie komt!

WEGWIJZER

Voor lokale, regionale, nationale en transnationale inspraak van de burger

Hallo, superburger!

Bepaal je eigen leven! Neem het heft in handen en laat samen met je vrienden je stem horen. Zo kun je helpen om je gemeente, provincie, Europa en de wereld een beetje beter te maken. We gaan nu op weg!

Mijn plek: het gemeentelijke niveau

Je eigen gemeente is waarschijnlijk de belangrijkste plek waar het gaat om actief burgerschap en participatieve democratie. De gemeente mag dan het laagste bestuursniveau zijn, er worden wel belangrijke zaken als afvalbeheer, lokale infrastructuur en soms zelfs het basisonderwijs en welzijnsdiensten geregeld. Daarbij komt dat het gemeentelijke niveau nauw verweven is met wetgevingsniveaus op nationaal en Europees niveau, en een sleutelrol speelt bij de uitvoering van allerlei regels en wetten.

Informeer bij een voorlichtingsambtenaar van jouw gemeente hoe, waar en wanneer je het best invloed kunt uitoefenen.

De EU telt ongeveer 90 000 lokale democratiën. Vele daarvan zijn verantwoordelijk voor een fors deel van de totale belastinginning en houden zich bezig met diverse participatierechten die hun eigen burgers kunnen uitoefenen, zowel via indirecte (via politieke partijen en lokale parlementen) als directe kanalen (initiatieven en referenda).

Mijn regio: het provinciale niveau

Tussen je gemeente en de nationale overheid liggen er (in 25 van de 28 lidstaten) een of meer regionale bestuurslagen. Momenteel zijn er in de EU 1636 van zulke regionale democratiën. In sommige federale lidstaten hebben de regio's een aanzienlijke soevereiniteit, inclusief eigen constitutionele teksten, verregaande wetgevende bevoegdheden en uitgebreide belastinginkomsten, terwijl regio's/provincies in andere lidstaten vooral administratieve taken vervullen.

Meer informatie is verkrijgbaar bij het Comité van de Regio's (www.cor.europa.eu), de EU-assemblee van regionale en lokale afgevaardigden.

In hoeverre je rechten hebt op politieke deelname, hetzij indirect (via politieke partijen en regionale parlementen), hetzij rechtstreeks (via initiatieven en referenda), hangt af van de vraag welke rechtspositie jouw regio of provincie heeft.

Mijn land: het nationale niveau

De belangrijkste bestuurslaag binnen de EU, wat betreft politieke en juridische bevoegdheden en het beheer van overheidsmiddelen, wordt gevormd door de lidstaten. Wil je je stem laten horen en invloed uitoefenen op het openbare besluitvormingsproces, dan is het dus van cruciaal belang om het staatsburgerschap van een EU-land (of meerdere EU-landen) te hebben.

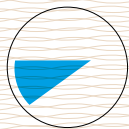
Voor nadere gegevens over inspraakmogelijkheden op nationaal niveau kun je terecht op de website van de „Direct Democracy Navigator“ (<http://direct-democracy-navigator.org>) of bij de voorlichtingsdienst van je nationale parlement.

De mate waarin je op nationaal niveau participatieve politieke rechten hebt, loopt per lidstaat sterk uiteen. In alle lidstaten bestaat er algemeen kiesrecht en heb je het recht om je verkiesbaar te stellen bij nationale verkiezingen. In twee derde van de lidstaten kunnen burgers zelf voorstellen indienen via petitie en initiatieven, en in een kleiner aantal lidstaten kun je op belangrijke besluiten wegen via volksraadplegingen.

Mijn Europa: het transnationale niveau

De Europese Unie is 's werelds eerste transnationale democratie. Als EU-burger beschik je over uitgebreide mogelijkheden om je mening te laten horen, door te stemmen en/of door je verkiesbaar te stellen voor het Europees Parlement. Op een meer directe wijze kun je invloed uitoefenen via verzoekschriften (gericht aan het EP) en burgerinitiatieven (gericht aan de Commissie). Maar dat is nog niet alles.

Als EU-burger kun je je verkiesbaar stellen voor het Europees Parlement (de volgende verkiezingen zijn in mei 2019) - Lees meer hieronder.

MIJN STEM IN EUROPA

Welkom op het hoofdpodium

Welkom op het hoofdpodium van de Europese politiek

De wijze waarop Europa wordt bestuurd is belangrijker dan ooit. Besluiten op EU-niveau hebben zeer grote gevolgen voor ons dagelijks leven op lokaal, regionaal en nationaal niveau. In de EU maken we samen afspraken over kwesties als vrijhandelsovereenkomsten met andere landen, instandhouding van de rijkdommen van de zee en regels voor een vrije en eerlijke economische mededinging.

Krachtens de EU-verdragen is de EU op deze terreinen exclusief bevoegd. Op vele andere terreinen heeft de EU gedeelde bevoegdheden. Dat wil zeggen dat ze samen met de lidstaten regulerend kan optreden. Hieronder vallen gebieden als sociale samenhang, milieu, consumentenbescherming, energie, vervoer en volksgezondheid, om er maar een paar te noemen.

De EU is een moderne representatieve democratie met een ingewikkeld systeem van gedeelde bevoegdheden en specifieke instellingen. Daarom is het voor individuele EU-burgers niet gemakkelijk

om inzicht te krijgen in het beleidsvormingsproces en om te bepalen wat het meest doeltreffende middel en het meest geschikte moment is om invloed op dit proces uit te oefenen.

Eerst moeten we ons vertrouwd maken met de uiteenlopende manieren waarop wij, de burgers, verschillende instellingen en afgevaardigden kiezen en taken geven op het vlak van de EU-besluitvorming:

1. Op gezette tijden brengen we onze stem uit bij de verkiezingen voor het **nationale parlement** en het **Europees Parlement** . Je kunt je bij deze verkiezingen ook zelf kandidaat stellen.

– de **verkiezing van het nationale parlement** is van eminent belang voor het EU-besluitvormingsproces want dit parlement is van invloed op de samenstelling van de nationale regering (en in veel gevallen ook op de keuze van het staats-hoofd). De nationale regering zelf maakt deel uit van de **Europese Raad** en de **Raad van de Europese Unie**, twee van de belangrijkste EU-instellingen. Maar ook het nationale parlement heeft inspraak in het wetgevingsproces van de EU.

– de **verkiezing van het Europees Parlement** (EP) is een van de directste en krachtigste middelen voor de burgers om invloed uit te oefenen op EU-niveau. Daarom heeft het EP in de loop der jaren steeds meer bevoegdheden gekregen ten aanzien van het EU-wetgevingsproces, zodat zijn bevoegdheden nu in veel opzichten gelijkwaardig zijn aan die van de Raad van de EU (die uit de regering van de lidstaten bestaat).

2. De rechtstreekse verkiezingen voor het nationale en het Europees Parlement hebben ook indirect tal van gevolgen. De nationale regering en het Europees Parlement drukken namelijk een zware stempel op de vorming van de **Europese Commissie**. De Europese Commissie heeft als uitvoerend orgaan van de EU tot taak om wetgeving voor te stellen, besluiten ten uitvoer te leggen en het dagelijks bestuur van de Unie te regelen. Zelfs de samenstelling van andere EU-instellingen, zoals de juridische instanties, de Ombudsman en het

raadgevende Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC), hangt mede af van de besluiten die Europeanen tijdens verkiezingen nemen.

3. De Europese Unie is niet een puur indirecte democratie, maar een moderne representatieve democratie die gebaseerd is op **dagelijkse participatie door EU burgers**. Dit kernbeginsel, dat in het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) is verankerd, heeft enorme gevolgen voor de werking van de Europese Unie. Het komt erop neer dat de burgers van de EU niet alleen op verkiezingsdag, maar elke dag op het hoofdpodium van de Europese politiek staan! Daarom heeft de EU een uitgebreide toolbox van participatiemiddelen gecreëerd (waaraan overigens nog steeds verder wordt gewerkt). Deze toolbox legt de link tussen burgers, instellingen, beleidsvormingsprocessen en besluiten.

4. We hebben dus het recht om dagelijks te participeren in EU-aangelegenheden, maar het ontbreekt de meesten van ons aan tijd, kennis en middelen om dat ook daadwerkelijk te doen. Het is dan ook heel belangrijk om het beste tijdstip, de beste partners en het beste middel te kiezen om je stem op efficiënte en duurzame wijze te laten horen. Je hebt hiervoor de keus tussen een meer permanente rol op het podium (bijv. als een verkozen official, werknemer of maatschappelijk vertegenwoordiger) en een meer **themagerichte** aanpak – die in wellicht 99 % van de gevallen de enige manier is om jouw rol als een actieve EU-burger te kunnen combineren met al je andere publieke, beroeps- en privétaken.

KIES DE JUISTE AANPAK

Kies je ideeën en thema's, kies het juiste moment, je team en je instrument

Je hebt dus een geweldig idee.

Tijd om jezelf eerst wat vragen te stellen!

EU-burgers kunnen nu de daad bij het woord voegen! Je hebt wellicht een prima idee om Europa te veranderen, of misschien een probleem bij het oprichten van een bedrijf over de grens. Je wilt een grote campagne opzetten tegen een bestaande EU-wet, of gewoon klagen over een EU-vertegenwoordiger. Er bestaan 1001 redenen om actief te worden als EU-burger, maar voordien moet je wel het antwoord te weten komen op een aantal essentiële vragen.

Is de kwestie die je wil aankaarten een zaak van Europa?

De Europese Unie houdt zich met van alles bezig. Met te veel, vinden sommigen; met te weinig, zeggen anderen. Los van die belangrijke vraag bestaat er een vrij duidelijke lijst van beleidsterreinen waarop de EU bevoegd is. Deze lijst, gebaseerd op de verdragen en afgesproken door alle lidstaten, bevat exclusieve, gedeelde en ondersteunende bevoegdheden. Dus als je een bepaald vraagstuk naar voren wil brengen, moet je eerst nagaan of het van Europese aard is. Mogelijk bereik je meer als je het op lokaal, regionaal of nationaal niveau aankaart.

Wat is het beste moment om in actie te komen?

Als je echt wilt dat er naar je geluisterd wordt, is timing van cruciaal belang. Ben je te vroeg, dan kan het gebeuren dat niemand je opmerkt. Ben je te laat, dan zijn de besluiten misschien al genomen (of in een eindfase). Maar in de tijd daartussenin zijn er volop mogelijkheden om de koe bij de hoorns te vatten. Wil je bijv. een nieuw idee lanceren (een actie die heel wat geduld en middelen vraagt om aandacht en respons te krijgen), dan ben je tamelijk vrij om daarvoor het geschikte moment uit te kiezen. Wil je daarentegen invloed uitoefenen op het publieke debat op EU-niveau over een bepaald thema, dan moet je goed nagaan in welk stadium van het (wetgevings)proces het debat zich bevindt. De website van EUR-LEX (eur-lex.europa.eu) kan hierbij uitstekend van pas komen. Het kiezen van het moment heeft ook gevolgen voor het soort partners dat je nodig hebt en voor het participatiemiddel dat je wilt gebruiken.

Met welke medestanders trek je ten strijde?

Wil je op Europees niveau een Europese kwestie te berde brengen, dan zul je meestal nauw moeten samenwerken met andere burgers en/of maatschappelijke organisaties. Om een heel eenvoudige reden: je moet eerst een flink aantal mensen overtuigen (andere EU-burgers, maar ook mensen in gekozen organen en EU-instellingen) voordat je een impact kunt hebben. Soms echter kan een krachtig en toegewijd individueel optreden ook al het nodige effect sorteren, met name als je het slachtoffer bent van wanbestuur, als je rechten worden geschonden of als je gewoon een kwestie van algemeen openbaar belang aan de kaak kunt stellen. In andere gevallen doe je er wellicht verstandig aan om te proberen zo veel mogelijk mensen ook over de eigen landsgrenzen heen te bereiken, omdat jouw vraag, idee of voorstel op meer belangstelling en respect van EU-instellingen zal kunnen rekenen als er een echt Europees team van actieve burgers achter staat. Bij het Europees Burgerinitiatief bijvoorbeeld geldt zelfs als eis dat je team uit minstens zeven EU-burgers uit minimaal zeven verschillende EU-lidstaten bestaat.

Wat is het meest geschikte participatiemiddel?

Of je actie al dan niet slaagt, hangt in cruciale mate af van het gekozen participatiemiddel. De meeste middelen zijn bedoeld voor gebruik door een groep burgers samen (of door maatschappelijke organisaties), maar kunnen ook gebruikt worden door individuele burgers, bijv. het indienen van een klacht bij de Ombudsman, het voorleggen van een grensoverschrijdende kwestie aan het onlinenetwerk voor probleemoplossing SOLVIT, of het indienen van een verzoekschrift bij het Europees Parlement. Andere participatie-instrumenten daarentegen kunnen van meet af aan uitsluitend door groepen worden ingezet, zoals het Europees Burgerinitiatief. Wat de zaken gemakkelijker maakt is dat plannen om op EU-niveau te participeren in de meeste gevallen online kunnen worden beheerd. Je kunt je stem dus laten horen zonder postzegels te hoeven kopen, maar het kan wel nodig zijn erop uit te trekken, misschien naar Brussel voor een onderhoud met een vertegenwoordiger van een instelling, of naar medestanders in een gemeente aan de andere kant van de grens.

Het kan wel de nodige tijd vergen om deze vragen te bestuderen en met zorg te beantwoorden. Voor het slagen van je plannen tot verandering van de Europese Unie – een transnationale politieke gemeenschap van meer dan 500 miljoen mensen – is het echter van essentieel belang dat je de te nemen stappen goed voorbereidt. Ga dus zorgvuldig te werk en stroop je mouwen op!

EUROPESE KWESTIES

Van landbouw tot onderzoek

Europese kwesties zijn belangrijk, ook voor het lokale, regionale en nationale niveau

Er vinden woelige debatten plaats over de gevolgen die EU-wetgeving kan hebben voor het nationale, regionale en lokale beleid. Resultaten van onderzoek lopen sterk uiteen, afhankelijk van de gekozen methode, maar laten toch zien dat door de EU genomen besluiten op bepaalde gebieden, zoals milieubescherming of financiële regelgeving, zwaar doorwegen op de andere bestuursniveaus. Wat er in de EU gebeurt is kortom van vitaal belang voor iedere Europese burger – op alle niveaus. Wil je dat je stem wordt gehoord, dan moet je goed begrijpen wie er over welke Europese kwesties besluit.

Volgens het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU, Titel 1) bestaan er drie soorten EU-bevoegdheden: exclusieve (d.w.z. de EU besluit alleen), gedeelde (de EU besluit samen met de lidstaten), en ondersteunende (de EU staat de lidstaten bij). Op grond van deze bevoegdheden wordt het beleid op bepaalde terreinen vormgegeven via uitvoeringshandelingen, verordeningen, richtlijnen, wetgeving of simpelweg institutionele besluiten zonder enige formele impact op wetgeving. Daarnaast worden er besluiten genomen door het Parlement, het Hof van Justitie, de Rekenkamer, adviesorganen zoals het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) en andere instanties, met uiteenlopende drijfveren, consequenties en gevolgen – zeker ook voor andere bestuursniveaus.

Beleidssterreinen waarop de EU exclusief bevoegd is

- douane-unie
- vaststelling van mededingingsregels die nodig zijn voor de werking van de interne markt
- het monetair beleid voor de lidstaten die de euro als munt hebben
- de instandhouding van de biologische rijkdommen van de zee in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid
- de gemeenschappelijke handelspolitiek
- het sluiten van een internationale overeenkomst als een wetgevingshandeling in die sluiting voorziet.

Beleidssterreinen waarop de EU gedeelde bevoegdheden heeft

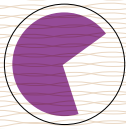
- interne markt
- sociaal beleid, voor de in het Verdrag genoemde aspecten
- economische, sociale en territoriale samenhang
- landbouw en visserij, met uitsluiting van de instandhouding van de biologische rijkdommen van de zee
- milieu
- consumentenbescherming
- vervoer
- trans-Europese netwerken
- energie
- de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht
- gemeenschappelijke veiligheidsvraagstukken op het gebied van volksgezondheid, voor de in het Verdrag genoemde aspecten
- onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie.

Beleidssterreinen waarop de EU ondersteunende of coördinerende bevoegdheden heeft

- economisch beleid
- werkgelegenheidsbeleid
- sociaal beleid
- bescherming en verbetering van de menselijke gezondheid
- industriebeleid
- cultuur
- toerisme
- onderwijs, beroepsopleiding, jongeren en sport
- civiele bescherming
- administratieve samenwerking.

Uitgaande van deze lijst (die gebaseerd is op de EU-verdragen) kun je jouw optreden afstemmen op de vraag wat voor soort bevoegdheid (exclusief, gedeeld of ondersteunend) de EU op het terrein in kwestie heeft. In geval van een gedeelde/ondersteunende EU-bevoegdheid kun je overwegen om op nationaal (of ander) niveau aanvullende actie te ondernemen. Ligt jouw actievoorstel op een gebied dat niet voorkomt in deze uitvoerige lijst van Europese beleidssterreinen, dan is er een aanzienlijke kans dat het als niet-ontvankelijk zal worden verklaard door de EU-instelling waaraan je het wilt voorleggen.

een overzicht van de beleidssterreinen in kwestie, inclusief verdragsverwijzingen, is te vinden op <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/competences>.

TOOLKIT PARTICIPATIE

Klachten, adviesverlening, raadplegingen, initiatieven en andere middelen

Transnationale participatie: instrumenten te kust en te keur?

De EU is haar status van louter intergouvernementele organisatie waarin vertegenwoordigers van nationale regeringen achter gesloten deuren hun beslissingen nemen, al lang ontgroeid; sindsdien is een hele reeks voorstellen ingediend voor participatie-instrumenten, hebben praktische mechanismen het licht gezien en zijn bestaande regelingen hervormd, zodat het niet enkel bij mooie woorden blijft en actief EU-burgerschap en de participatiedemocratie tot de dagelijkse werkelijkheid gaan behoren.

Wie zijn rol als actief EU-burger wil vervullen en zijn ideeën, zorgen en voorstellen op transnationaal niveau wil aanpakken, moet dan ook zorgvuldig nagaan welke participatie-instrumenten tot zijn beschikking staan. Hieronder volgt een greep uit de belangrijkste mogelijkheden op dit moment:

Klachten

U kunt officieel klacht indienen over de EU-administratie bij de Europese ombudsman; op de website vindt u formulieren in de 24 officiële talen. Let op: niet alleen EU-burgers maar iedereen die in een lidstaat woont, alsook bedrijven, verenigingen of andere organen die hun statutaire zetel in de Unie hebben, kunnen een klacht indienen bij de ombudsman.

www.ombudsman.europa.eu

Adviesverlening

Borst u als EU-burger of -bedrijf in een ander EU-land op obstakels omdat een bepaalde overheidsinstantie de EU-wetgeving niet naleeft, dan kan SOLVIT, het mechanisme voor probleemoplossing van de Europese Commissie, u helpen. Deze online dienst in 24 talen houdt zich bezig met problemen van grensoverschrijdende aard die ontstaan omdat overheidsinstanties in de EU-lidstaten de EU-wetgeving niet naar behoren toepassen.

<http://ec.europa.eu/solvit>

Consumentenrechten

Consumenten die denken dat hun rechten geschonden zijn of die een schadeloosstelling willen, kunnen zich wenden tot het European Consumer Centres Network, dat zich bezighoudt met problemen die te maken hebben met gebrekkige producten of ontoereikende dienstverlening in 30 landen (EU28 plus Noorwegen en IJsland).

<http://ec.europa.eu/consumers>

Onderwijs en banen

Wie op zoek is naar een baan of opleiding in Europa kan terecht bij EURES, het Europese banennetwerk, dat zowel werkzoekenden als werkgevers advies en diensten verleent (in het voorjaar van 2015 stonden niet minder dan 1.561.337 vacatures en 142.000 cv's op het portaal).

<http://ec.europa.eu/eures>

Raadplegingen

De Europese Commissie organiseert regelmatig openbare raadplegingen over nieuw beleid of beleidswijzigingen. Dat is een mooie kans om al vroeg in het officiële besluitvormingsproces uw stem te laten horen. U kunt zich opgeven om op de hoogte te worden gebracht van nieuwe raadplegingen over onderwerpen die u na aan het hart liggen.

<http://ec.europa.eu/yourvoice>

Interactie

Naast de officiële kanalen maken alle EU-instellingen, -organen en -agentschappen nu ook gebruik van sociale media om informatie te verstrekken en met al wie dat wil van gedachten te wisselen en overleg te plegen. Een overzicht van de beschikbare media vindt u op

<http://ec.europa.eu/yourvoice/discussions>

Indirecte actie

Er zijn verschillende EU-instellingen die u kunnen helpen uw stem te laten horen op EU-niveau. Het gaat om het Europees Parlement (en de EP-leden uit uw land), het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. Ga voor een overzicht naar

<http://ec.europa.eu/yourvoice/usefullinks>

Overigens kan het publiek op lokaal, regionaal en nationaal niveau ook indirect actie ondernemen via de maatschappelijke organisaties of de politieke partijen die zich bezighouden met EU-kwesties.

Verzoekschriften

Het indienen van een verzoekschrift behoort tot de grondrechten van de Europese burgers: elke burger kan individueel of samen met anderen te allen tijde gebruikmaken van zijn petitierect, d.w.z. het recht om bij het Europees Parlement een verzoekschrift in te dienen conform artikel 227 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Let op: niet alleen EU-burgers maar ook bedrijven en verenigingen met zetel in de EU kunnen van dit recht gebruikmaken.

Een verzoekschrift kan een individueel verzoek, een klacht of een opmerking over de toepassing van het EU-recht zijn of een oproep aan het Europees Parlement om een standpunt in te nemen ten aanzien van een specifieke kwestie.

<http://petiport.europarl.europa.eu>

Als u zich afvraagt op welke manier u het best actie kunt ondernemen, bedenk dan ook wat u precies wilt bereiken: wilt u een nieuw thema op de EU-agenda zetten? Of wilt u juist ergens een einde aan maken? Misschien hoopt u een bestaande situatie te verbeteren? Vergeet niet dat het ook mogelijk is een bepaalde tool in te zetten als pasmunt en aanvulling op andere actiemaatregelen. Zoals u ziet kunnen EU-burgers op heel wat manieren van zich laten horen. In het volgende hoofdstuk leest u meer over de recentste en meest vernieuwende regeling: het Europees burgerinitiatief.

Burgerinitiatief

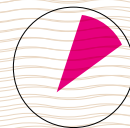
Dankzij het Europees Burgerinitiatief kan een miljoen EU-burgers uit ten minste een kwart van de lidstaten de Commissie oproepen een wetgevingsvoorstel te doen inzake onderwerpen die binnen haar bevoegdheid vallen. De organisatoren van een burgerinitiatief moeten een burgercomité oprichten met minstens zeven EU-burgers die in minstens zeven verschillende EU-landen wonen, waarna zij een jaar de tijd krijgen om de nodige steun te verzamelen.

De steunbetuigingen – die online mogen worden verzameld – moeten door de bevoegde nationale autoriteiten in elk land worden gecertificeerd. Organisatoren van succesvolle burgerinitiatieven kunnen deze presenteren op een openbare hoorzitting van het Europees Parlement. De Commissie krijgt drie maanden de tijd om het initiatief te bestuderen en te besluiten hoe zij daaraan gevolg zal geven.

<http://ec.europa.eu/citizens-initiative>

HANDLEIDING VOOR HET EBI

Het Europees Burgerinitiatief in de praktijk

Het Europees burgerinitiatief: een eerste stap op weg naar transnationale directe democratie

"De grootste vernieuwing van de transnationale democratie" sinds de invoering van de rechtstreekse verkiezingen voor het Europees Parlement meer dan 35 jaar geleden, zo wordt het Europees burgerinitiatief soms genoemd. Sinds 2012 hebben EU-burgers net als een meerderheid in het EP en de lidstaten het recht om mee de politieke agenda voor een heel continent te bepalen.

Wat u absoluut moet weten over het Europees burgerinitiatief (EBI):

- Om de beleidsvoorstellen van de Commissie mee te kunnen bepalen moet een EBI worden gesteund door minstens één miljoen EU-burgers uit minimaal zeven van de 28 lidstaten. In elk van die zeven landen is een minimumaantal handtekeningen vereist.
- Een initiatief kan worden gesteund door alle EU-burgers die oud genoeg zijn om mee te doen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement (16 jaar in Oostenrijk en 18 jaar in de overige EU-landen). Om een initiatief te steunen, moeten burgers een specifiek steunbetuigingsformulier invullen dat door de organisatoren op papier of online wordt verstrekt.
- Binnen 3 maanden na ontvangst van een succesvol burgerinitiatief belegt de Commissie een vergadering met de organisatoren, die de kans krijgen hun initiatief te presenteren op een openbare hoorzitting van het Europees Parlement. Daarna volgt een officieel antwoord van de Commissie. Als de Commissie besluit een wetgevingsvoorstel in te dienen, start zij de gebruikelijke wetgevingsprocedure.
- Om een burgerinitiatief te kunnen lanceren moeten burgers een "burgercomité" vormen, bestaande uit ten minste zeven EU-burgers uit ten minste zeven verschillende lidstaten. De leden van het burgercomité moeten EU-burgers zijn.

Hoewel formeel gezien enkel de Commissie het recht heeft om pan-Europese wetgeving te initiëren, is het Europees burgerinitiatief een instrument dat voorafgaand aan de wetgeving mee de agenda kan bepalen. Opmerkelijk is voorts dat het EBI ook een nieuwe vorm van participatiepolitiek mogelijk maakt: nooit eerder was een regeling zo uitgesproken direct, transnationaal en digitaal.

Het EBI reikt dan ook veel verder dan het recht verzoekschriften in te dienen: het is het recht van alle burgers om wanneer dan ook mee te beslissen over de agendapunten van de Europese instellingen. Sinds 2012 zijn al meer dan 50 EBI's ingediend bij de Commissie; 20 registratieverzoeken werden van de hand gewezen omdat de Commissie van mening was dat niet aan alle formele vereisten werd voldaan. In vijf gevallen is bij het Hof van Justitie bezwaar gemaakt tegen de afwijzing.

Het wetskader voor het Europees burgerinitiatief bestaat uit de EU-verdragen, secundair Europees recht en nationale wetgeving. Terwijl de nationale regelgeving inzake de certificering van online verzamelde handtekeningen en de verificatie van de steunbetuigingen terug te vinden zijn in het officiële register, is de belangrijkste Europese wetgeving vervat in de volgende teksten:

- Grondslag: "Verdrag van Lissabon", Titel II, Bepalingen inzake de democratische beginselen; art. 11.4. geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, Publicatieblad van de Europese Unie C83
- Verordening: Verordening (EU) nr. 211/2011 over het Europees burgerinitiatief
- Uitvoering: "Steunbetuiging", Interinstitutioneel dossier: 2010/0074 (COD)
"Online verzamelen", (EU) nr. 1179/2011
"Vereenvoudiging I", (EU) nr. 887/2013

Belangrijke opmerking: overeenkomstig het EU-recht zal de EBI-procedure drie jaar na de lancering van de oorspronkelijke procedure voor het eerst officieel worden herzien, met andere woorden in 2015/2016. Meer informatie met betrekking tot dit proces, dat kan leiden tot wijzigingen en hervormingen van de huidige procedure, is te vinden in het officiële register [<http://ec.europa.eu/citizens-initiative>] en via andere verwante informatiekanalen [zie ook het laatste hoofdstuk]

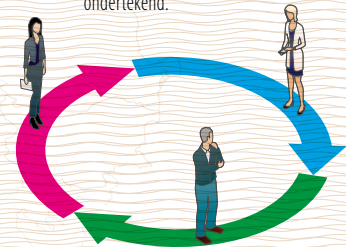
Het Europees burgerinitiatief: Vele wegen leiden naar Rome

Het Europees burgerinitiatief wordt wel eens vergeleken met een Zwitsers zakmes: een slim bedacht, multifunctioneel instrument dat in allerlei omstandigheden van pas komt. Aangezien meer dan 400 miljoen EU-burgers uit 28 lidstaten (en uit de hele wereld, als je als EU-burger buiten de EU leeft) gebruik kunnen maken van het EBI, valt de langetermijnpact ervan op het bestuur en de democratie in Europa moeilijk te voorspellen.

Wat we wel weten is hoe de oorspronkelijke regels bij de eerste 50 EBI's zijn toegepast en vastere vorm hebben gekregen, en welke aspecten vragen hebben doen rijzen [zie ook de volgende hoofdstukken]. Ook is duidelijk dat actieve burgers in het kader van het EBI op ten minste drie manieren een rol kunnen vervullen, namelijk als **organisator**, **verdediger** of **waarnemer**.

Als organisator speelt u een hoofdrol: u bent immers verantwoordelijk voor alle in de EBI-verordening vastgelegde stappen. Bovendien treedt u op als vertegenwoordiger tegenover de instellingen, uw aanhangers, en eigenlijk heel Europa. Een flinke dosis diplomatie, geduld en inzet zullen dan ook nodig zijn, en u zult uw handen vol hebben aan activiteiten op het vlak van communicatie en public relations.

Als verdediger van een EBI behoort u tot een groep van minstens een miljoen burgers uit zeven of meer lidstaten die zich achter een bepaalde Europese zaak scharen. Van u wordt verwacht dat u het desbetreffende EBI ondertekent, wat erop neerkomt dat u online of op papier een "steunbetuiging" invult. Let erop dat u een officieel geregistreerd en gevalideerd initiatief ondertekent.

Waarnemers ten slotte zijn mensen die graag willen weten wat een EBI inhoudt, meer inzicht willen krijgen en mogelijk interessante bijdragen en commentaar kunnen leveren voor de organisatoren, de media, onderzoekers en de EU.

Wie zich inzet als organisator, verdediger of waarnemer moet overigens nog andere aspecten in overweging nemen voor hij of zij een initiatief opstart, ondertekent of bespreekt. Wat wilt u met een bepaald EBI bereiken, zo luidt de hamvraag. Wat is uw doel?

Wilt u iets nieuws voor Europa voorstellen? Of wilt u een bestaande beleidsmaatregel wijzigen of afschaffen? Veel kwesties zijn niet zwart-wit, soms is een kleine ingreep al voldoende. In de meeste gevallen zal het u erom gaan bepaalde onderdelen van de EU-wetgeving te wijzigen. Ook kan het gebeuren dat u een EBI wil gebruiken als pasmunt om daarmee wetgeving die in de pijplijn zit te ondersteunen. Een andere mogelijkheid is dat u een EBI beschouwt als katalysator voor de totstandkoming van een breed transnationaal netwerk. Of misschien is het u eigenlijk alleen te doen om de public relations en gebruikt u het EBI om de aandacht te vestigen op uw zaak of uw organisatie? U hebt het heft in handen!

Hieronder volgt een greep uit de vele manieren waarop een EBI kan worden ingezet:

- als **impuls** voor de EU om iets nieuws te doen. In zulke gevallen zult u een flinke portie geduld nodig hebben. Het kan heel wat tijd in beslag nemen voor een burgerinitiatief helemaal is afgerond. Een eerste stap is het vinden van een geschikte, bruikbare rechtsgrondslag, en u moet begrijpen dat een publiek debat over uw voorstel de mooiste beloning is voor uw inspanningen.
- als **rem**, om de EU ervan te weerhouden iets te doen. De timing is hier van cruciaal belang: u moet uw zorgen op het juiste moment kenbaar maken om zoveel mogelijk gewicht in de schaal te leggen en zoveel mogelijk steun te verwerven; het verzamelen van de handtekeningen moet dan ook snel en vlot verlopen.
- als **uitlaatklep**, met de bedoeling de bestaande EU-wetgeving te verbeteren. U wil bepaalde wetgeving wijzigen om een specifiek probleem aan te pakken; zaak is dan de zaken zo eenvoudig mogelijk voor te stellen. EBI's die fungeren als uitlaatklep zijn vaak al te complex, zodat de boodschap ervan niet duidelijk overkomt; probeer zoveel mogelijk bij het eigenlijke onderwerp te blijven.

– als **pasmunt**; het EBI is dan bedoeld om extra gewicht in schaal te leggen bij pogingen de Europese besluitvorming in een bepaalde richting te sturen. Voor u een dergelijk initiatief lanceert kan het nuttig zijn na te gaan hoe het staat met uw invloed en politieke macht, los van het EBI, en te kijken of er aanvullende voordelen zijn. Laat geen twijfel bestaan over uw bedoelingen bij de mensen die het initiatief willen ondersteunen; vergeet niet dat een EBI kan worden ingetrokken en hou rekening met de termijnen.

– als **katalysator** om brede Europese netwerken en allianties op te richten. Dit is een uitstekende aanpak als u uw initiatief beschouwt als onderdeel van een strategie op langere termijn om mensen uit heel Europa samen te brengen en/of een Europese verkiezingscampagne voor te bereiden.

– om de **schijnwerper** te richten op u en/of uw organisatie. In dat geval moet u eerst een passende en pakkende boodschap bedenken voor uw EBI. Ook moet u volstrekt duidelijk zijn over uw bedoelingen, zodat mensen die uw initiatief zouden willen ondersteunen niet teleurgesteld worden.

Ten slotte nog dit: het EBI biedt tal van kansen, maar de vraag is hoe u daar mee omgaat: het is aan u om in te schatten wat wel en niet mogelijk is. Alleen wie inzicht heeft in de multifunctionaliteit van dit nieuwe transnationale participatiemechanisme zal realistische verwachtingen hebben en dus ook een realistische strategie uitwerken en daarnaar handelen.

Het Europees Burgerinitiatief: een tienstappenplan

Denkt u erover zelf een EBI op te starten? Weet dat dit minstens een paar jaar, en waarschijnlijk zelfs meer, in beslag zal nemen (en dat daarnaast de nodige middelen vereist zijn). Maar als u een en ander slim aanpakt en niets overhaast, dan krijgt u de kans heel wat bij te leren en nieuwe inzichten te verwerven, en zult u (hopelijk) echt iets voor Europa kunnen betekenen. Hieronder volgen de tien stappen van de EBI-procedure.

Stap 1: een idee

U hebt een idee, een project of een punt van zorg dat kan worden meegenomen in de Europese beleidsvorming. Ga eerst na of er mogelijk eenvoudigere en toegankelijkere instrumenten bestaan om uw stem te doen horen. Valt uw keuze op het EBI, dan volgt stap 2.

Stap 2: kennis

De EBI-procedure heeft tal van wettelijke en beleidsimplicaties. Zorg dat u alle ins en outs van de procedure kent voor u uw eigen initiatief opstart. Vraag uzelf af of de zaak de moeite loont. Is het antwoord ja, dan gaan we verder met stap 3.

Stap 3: doelstellingen

Nog een belangrijk punt dat aandacht verdient voor u van start gaat met de officiële procedure. Wat wilt u bereiken en in hoeverre zijn die verwachtingen realistisch? Breng uw doelen duidelijk in kaart en hou het eenvoudig.

Stap 4: uitwerking

De formulering van uw voorstel en de uitleg erbij moeten in de vele Europese talen en het nog grotere aantal politieke culturen begrepen kunnen worden. De meeste organisatoren verzamelen de handtekeningen online. Het is in deze fase dat u een systeem moet opzetten om zoveel mogelijk steunbetuigingen bijeen te brengen.

Stap 5: registratie

Veel organisatoren struikelen over de vereisten in dit stadium. U moet zo snel mogelijk contact opnemen met de Commissie om na te gaan of uw voorstel voldoende helder geformuleerd is. Waar een wil is, is een weg. Daarna is het zover: u registreert uw EBI online en wacht tot de Commissie heeft gecontroleerd

of het initiatief aan de voorwaarden voldoet. Zij krijgt daarvoor twee maanden de tijd. U kunt die periode benutten om uw online-inzamelingssysteem op poten te zetten, zodat u daarmee op tijd klaar bent.

Stap 6: handtekeningen verzamelen

En dan nu het lonende maar lastige gedeelte: in minder dan een jaar tijd moet u meer dan een miljoen Europeanen uit ten minste zeven lidstaten voor uw zaak zien te winnen. Dit moet lang van te voren worden voorbereid met de oprichting van een pan-Europees netwerk van partners uit heel Europa.

Stap 7: dialoog

Zonder communicatie geen steun; om uw initiatief uiteindelijk tot een goed einde te brengen is het cruciaal dat u de dialoog aangaat met potentiële medestanders maar ook met sceptici. Vergeet dus zeker niet om naast het verzamelen van handtekeningen ook aandacht te vragen voor uw initiatief via (sociale) media en tijdens allerhande evenementen.

Stap 8: obstakels

Voor u uiteindelijk uw initiatief en de vereiste certificaten kunt voorleggen aan de Commissie moeten tientallen hindernissen worden overwonnen. Een betrouwbaar en bekwaam managementteam is daarom geen overbodige luxe. Domme fouten kunnen zorgen voor hoge extra kosten, vertragingen en frustraties.

Stap 9: communicatie

Met de indiening van het EBI begint een ander belangrijk hoofdstuk, namelijk de communicatie over een officiële EU-kwestie, waarmee u politiek op de voorgrond treedt. Als uw initiatief succes heeft gaan er nieuwe deuren open en volgen informele gesprekken met de Commissie en een openbare hoorzitting in het Europees Parlement. Dat is een mooie kans om nog meer mensen te overtuigen - en misschien ook de juiste mensen te bereiken!

Stap 10: lessen

Hiermee komt een einde aan een uitputtingslag, die hopelijk ook heel wat heeft opgeleverd. Vergeet niet dat er nu nog veel werk aan de winkel is achter de schermen, met name op het vlak van documentatie en evaluatie, zodat iedereen lessen kan trekken uit de opgedane ervaring. Met de meer dan 50 EBI's die sinds 2012 zijn ingediend is die ervaring al bijzonder breed.

Het Europees burgerinitiatief of hoe een stempel te drukken

Carpe Diem: Stop TTIP

Sociale bewegingen uit heel Europa hebben de onderhandelingen tussen de EU enerzijds en de VS en Canada anderzijds over een vrijhandelsvereenkomst in de zomer van 2014 op de voet gevolgd en hebben twee voorstellen bij de EU ingediend: een om de onderhandelingen over het TTIP stop te zetten en een om de CETA niet te ratificeren. Volgens de organisatoren wordt met dit EBI op de eerste plaats bezwaar gemaakt tegen de regeling voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten, die een bedreiging vormt voor de democratie en de rechtsstaat. Het EBI werd door de Commissie verworpen, waarop de organisatoren naar het Hof van Justitie trokken en een grootschalig openbaar debat op gang kwam. De organisatoren besloten een zogenaamd "zelf georganiseerd" EBI te lanceren volgens de vereisten van de officiële EBI-procedure en zijn erin geslaagd binnen het jaar meer dan anderhalf miljoen steunbetuigingen te verzamelen, vooral uit de oorspronkelijke lidstaten, te weten Duitsland, Frankrijk en de Benelux-landen.

<https://stop-ttip.org>

Bescherm de dieren: Stop vivisectie

Dierenbescherming heeft altijd al op ruime aandacht van het grote publiek kunnen rekenen. "Humane Society", de grootste organisatie voor dierenbescherming van de VS, staat bekend om haar vele succesvolle initiatieven. Een gelijkaardige beweging in de EU nam in de periode 2012-2013 een hoge vlucht en slaagde erin 1.173.130 steunbetuigingen te verzamelen voor een voorstel voor nieuwe EU-wetgeving waarmee dierproeven in het kader van medisch onderzoek vrijwel illegaal zouden worden. Dit EBI werd in maart 2015 voorgelegd aan de Europese Commissie.

www.stopvivisection.eu

Pro-lifebeweging: Een van ons

"Een embryo is een menselijk wezen, het is een baby die werd verwekt maar nog ongeborn is; het doden ervan om stamcellen te verkrijgen is verkeerd." Zo luidt het hoofdargument van het EBI "Een van ons", waarmee nieuwe restrictieve EU-wetgeving voor stamcelonderzoek wordt voorgesteld en waarmee de organisatoren hun campagne in een stroomversnelling hopen te brengen. De organisatoren van dit initiatief hebben, anders dan in de meeste gevallen, voornamelijk handtekeningen verzameld op papier en uiteindelijk meer steun gekregen dan welk ander initiatief ook tot nog toe. Aangezien zij zich niet konden vinden in de zeer lauwe reactie van de Commissie hebben de organisatoren het uitblijven van maatregelen bij het Hof van Justitie aan de kaak gesteld.

www.oneofus.eu

Tegen privatisering: Recht op water

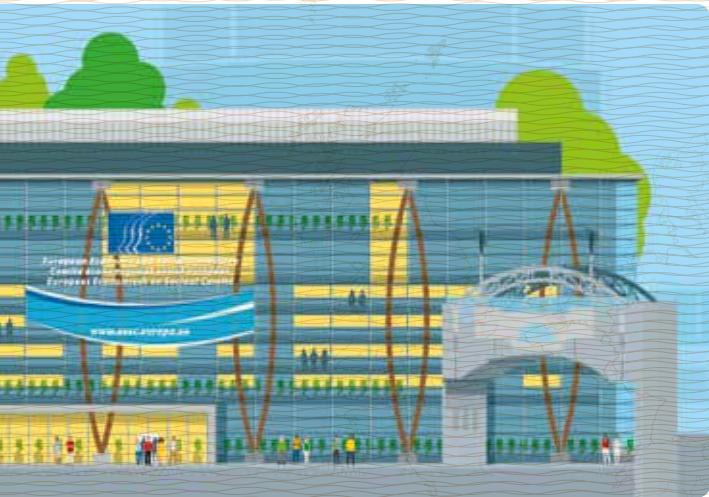
De organisatoren van een van de eerste geregistreerde EBI's in de geschiedenis zijn er (op een haar na) in geslaagd de eindstreep te halen. Uitgangspunt van Recht op water, een initiatief dat in eerste instantie werd gelanceerd door Europese vakverenigingen, is het internationale recht op vrije toegang tot water en goede sanitaire voorzieningen; een en ander staat in nauw verband met het EU-debat over de mogelijkheid voor particuliere investeerders om watervoorraden overal in de EU te kopen en verkopen. Het EBI kwam gaandeweg steeds meer in de belangstelling te staan en op korte tijd werd bijna een miljoen handtekeningen verzameld, waarmee het nieuwe online-inzamelingssysteem meteen ook werd getest en goed bevonden. Als laatste stap in de officiële procedure kwam het EBI uiteindelijk bij de Commissie terecht, die er echter niet toe is overgegaan nieuwe wetgeving goed te keuren.

www.right2water.eu

EEN TRANSNATIONALE BRUG

Het Europees Economisch en Sociaal Comité

Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is een van de oudste EU-instellingen, en werd in 1957 bij het Verdrag van Rome opgericht. Het Comité telt 353 benoemde leden uit alle EU-lidstaten; zij zijn ingedeeld in drie groepen die respectievelijk de werkgevers, de werknemers en diverse categorieën zoals landbouwers, consumentenverenigingen en beroepsorganisaties vertegenwoordigen.

Het EESC is op de eerste plaats een adviesorgaan dat zich uitspreekt over maatschappelijke en democratische kwesties, maar sinds zijn rol onlangs werd versterkt is het ook de belangrijkste schakel tussen het Europees maatschappelijk middenveld en de EU-instellingen. Het is nu met andere woorden het EESC dat de ondersteunende infrastructuur biedt voor actief burgerschap en participatiedemocratie.

Dit komt met name tot uiting in de proactieve rol die de 353 leden in heel Europa spelen ten aanzien van sociale partners, maatschappelijke organisaties en scholen. Met zijn adviezen over nieuwe EU-wetgeving die verband houdt met de participatiedemocratie (met name artikel 11 van het VEU) heeft het Comité steeds getracht op de zaken vooruit te lopen en het Europees burgerinitiatief zo toegankelijk en gebruiksvriendelijk mogelijk te maken.

Zo heeft het in het verleden al een handleiding voor het EBI in 23 talen uitgebracht, en komt het nu met onderhavige publicatie waarmee het burgers uit heel Europa wil laten zien hoe zij op de meest efficiënte en beklijvende manier hun stem kunnen laten horen.

Er zijn overigens nog andere initiatieven waarmee het EESC u kan steunen:

EBI-dag

Een nieuwe lente voor de betrokken Europese burger! Samen met de meest gezaghebbende maatschappelijke organisaties organiseert het EESC elk jaar in april een bijeenkomst van actieve burgers en andere belanghebbenden, waarbij het participatieproces dat met het EBI tot stand is gebracht, onder de loep wordt genomen en wordt herzien.

www.eesc.europa.eu/eciday2015

Lost in Translation?

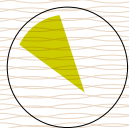
Al wie deelneemt aan het Europese besluitvormingsproces, en dan bedoelen we zowel de gevestigde instellingen als de burger, staat voor de enorme uitdaging om zijn ideeën over te brengen aan alle EU-burgers, en wel in hun eigen taal. Het EESC biedt nu een nieuwe en unieke vorm van dienstverlening aan: u kunt de officiële tekst van een geregistreerd burgerinitiatief gratis laten vertalen in andere EU-talen.

citizensinitiative@eesc.europa.eu

Meer informatie

Samen met het niet-gouvernementele ECI Support Centre (zie het volgende hoofdstuk) heeft het EESC een unieke online informatiedienst opgezet, waarop belangrijke feiten in verband met het EBI te vinden zijn en praktische ervaringen worden gedeeld. Op de site staat een lijst van al het beschikbare materiaal (onderzoek, juridische beoordelingen, artikelen en publicaties) en wordt uitgelegd hoe deze teksten kunnen worden opgezocht.

<http://xteam.eesc.europa.eu/sites/eci-db/>

SUPPORT CENTRE

Mediakanalen van maatschappelijke organisaties en burgers

Aan ondersteuning geen gebrek – maak er gebruik van!

Actieve EU-burgers staan er nooit alleen voor. U bent namelijk met meer dan 400 miljoen. Ook wie op zoek is naar steun van de overheid of maatschappelijke organisaties om zijn boodschap naar buiten te brengen, kan rekenen op hulp. Wij hebben voor u de volgende selectie gemaakt uit de vele internationale mediakanalen en initiatieven op het vlak van ondersteuning en voorlichting overal in Europa.

Europees burgerinitiatief

– Het ECI Support Centre is een gemeenschappelijk initiatief van de European Citizen Action Service, Democracy International en het Initiative and Referendum Institute Europe. Het Support Centre brengt nieuwsbrieven uit, geeft advies op maat, doet onderzoek en voert beoordelingen uit, en biedt toegang tot het Knowledge Centre on the ECI.

www.ecas.org/civic-engagement/eci-support-centre
elisa.bruno@ecas.org

– ECI Campaign is een organisatie die zich er volledig op richt om het Europees Burgerinitiatief meer naamsbekendheid te geven en tot een succes te maken; zij doet aan voorlichting en ondersteunt campagnes.

www.citizens-initiative.eu/about/the-eci-campaign
berg@citizens-initiative.eu

Participatiedemocratie

– Het Onderzoekscentrum voor actief burgerschap en participatiedemocratie van de Universiteit van Wuppertal verzamelt en analyseert gegevens over de procedures en praktijken die gangbaar zijn in de moderne vormen van rechtstreekse democratie. Het centrum verstrekt advies, organiseert opleidingen en biedt online informatie aan, onder meer via de Direct Democracy Navigator.

www.direct-democracy-navigator.org
editor@direct-democracy-navigator.org

– Steeds meer overheden overal in Europa investeren in infrastructuur ter ondersteuning van actief burgerschap en de participatiemaatschappij, en begeleiden burgers die hun stem willen laten horen. Zo is een nieuw netwerk van regionale en lokale overheden opgericht.

www.beteiligungportal-bw.de/network-participation
Fabian.Reidinger@stm.bwl.de

Burgers en journalistiek

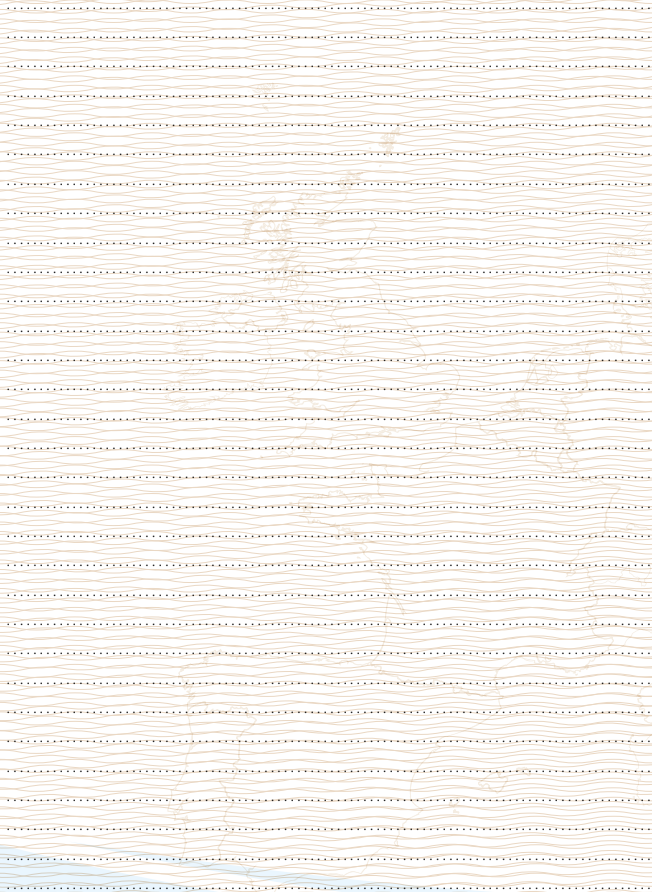
– Euractiv biedt verhalen, opiniestukken, analyses en achtergrondreportages over het politieke leven in heel Europa en legt daarmee de link tussen actief Europees burgerschap en professionele online journalistiek, en dat in drie talen, namelijk Duits, Engels en Frans.

www.euractiv.com
fondateur@euractiv.com

– "People. Participation. Power" zo luidt het motto van het "Direct Democracy Media Platform" van Swisinfo.ch, de internationale dienst van de Swiss Broadcasting Corporation, een site waarop nieuws, opiniestukken en achtergrondverhalen te vinden zijn die verband houden met actief burgerschap en de participatiedemocratie wereldwijd, en dat in maar liefst tien talen, te weten Engels, Frans, Duits, Spaans, Arabisch, Russisch, Chinees, Portugees, Italiaans en Japans.

www.swisinfo.ch/directdemocracy
amr.huber@swisinfo.ch

Notes

Dit paspoort is bedacht en opgesteld door Bruno Kaufmann, journalist, politicoloog en voorzitter van de kiescommissie in Falun (Zweden), de eerste gemeente in Europa waar (in 2013) een Paspoort voor lokale democratie is gepubliceerd.

<http://falun.se/democracy>

<http://people2power.info>

<http://iri-europe.org>

FALUN

people2power
hosted by **swissinfo.ch**

IRI Initiative and
Referendum
Institute Europe

Pictures: © istock (pages 2/6/7/10/12/14/16/21/22/23)

Europees Economisch en Sociaal Comité

Belliardstraat 99
1040 Brussel
BELGIË

Verantwoordelijke uitgever: eenheid Bezoeken en publicaties
EESC-2015-15-NL

www.eesc.europa.eu

© Europese Unie, 2015
Overneming met bronvermelding toegestaan.

Print
QE-04-15-149-NL-C
ISBN 978-92-830-2701-0
doi:10.2864/94542

Online
QE-04-15-149-NL-N
ISBN 978-92-830-2694-5
doi:10.2864/613155

NL